

آیین نامه اجرایی موضوع تبصره ۴ ماده ۱۸۱ قانون مالیات

های مستقیم

ماده 1) در این آیین نامه عبارت های زیر در معانی مشروح به کار می روند:

الف) سازمان: سازمان امور مالیاتی کشور؛

ب) قانون: قانون مالیات های مستقیم مصوب اسفندماه 1366 و اصلاحات و الحاقات بعدی آن؛

پ) قانون مالیات بر ارزش افزوده: قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب اردیبهشت ماه 1387 و الحاقات بعدی آن؛

ت) واحد بازرسی مالیاتی: واحد سازمانی است که به منظور کنترل دفاتر، اسناد و مدارک مؤدیان اعم از دستی و ماشینی

(مکانیزه) با هدف نظارت بر اجرای قوانین و مقررات مالیاتی در ستاد سازمان امور مالیاتی کشور و واحدهای استانی آن در مراکز استانها، در سقف تشکیلات مصوب، ایجاد می شود. به این واحد در ستاد سازمان، واحد بازرسی مالیاتی ستاد سازمان و در واحدهای استانی آن، واحد اجرایی بازرسی مالیاتی اطلاق می شود؛

ث) واحد اجرایی بازرسی مالیاتی: واحدی است که به منظور اجرای مقررات ماده 181 قانون، با تشخیص سازمان و حسب مورد به صورت گروه مالیاتی، امور مالیاتی یا معاونت امور مالیاتی و در سقف تشکیلات مصوب، در مراکز استانها تشکیل و با هماهنگی واحد بازرسی مالیاتی ستاد سازمان اقدامات لازم را معمول می نماید؛

ج) هیأت: هیأت بازرسی مالیاتی موضوع ماده 181 قانون؛

چ) دفاتر: هر گونه دفتری که جهت ثبت فعالیت های اقتصادی مورد استفاده قرار می گیرد؛

ح) اسناد و مدارک: اسناد و مدارک مالی، اطلاعات و سوابق مالی نزد مؤدیان، اعم از کاغذی یا داده های الکترونیکی؛

خ) مؤدیان مالیاتی: مؤدیان مالیاتی موضوع قانون و قانون مالیات بر ارزش افزوده؛

ماده 2) سازمان به منظور ساماندهی، اجراء و نظارت بر امور اجرایی موضوع ماده 181 قانون، اقدام به تشکیل واحد بازرسی مالیاتی در ستاد سازمان و واحدهای اجرایی بازرسی مالیاتی در مراکز استانها زیر نظر رییس امور یا مدیران کل مالیاتی حسب مورد خواهد نمود.

تبصره 1) سازمان مکلف است به منظور ثبت، نگهداری و تحلیل اطلاعات مرتبط با فرآیند بازرسی، نسبت به طراحی و پیاده سازی سامانه مدیریت اطلاعات گزارشات بازرسی اقدام نماید.

تبصره 2) دسترسی و بهره برداری از اطلاعات تولید شده در فرآیند بازرسی و سامانه موضوع تبصره 1 این ماده، با رعایت مفاد قانون و قانون مالیات بر ارزش افزوده، امکان پذیر خواهد بود.

ماده 3) وظایف واحد بازرسی مالیاتی ستاد سازمان

1. کنترل، نظارت و هماهنگی بر اجرای مقررات ماده 181 قانون توسط واحدهای اجرایی بازرسی مالیاتی؛

2. نظارت بر عملکرد هیأت؛

3. پیگیری و جمع آوری گزارش های سه ماهه واحدهای اجرایی بازرسی مالیاتی و ارائه گزارش از روند اقدامات و نتایج بازرسی های عمل آمده به رییس کل سازمان یا اشخاص مجاز از طرف ایشان؛

4. شناسایی، بررسی و پیشنهاد اجرای ماده 181 قانون به رییس کل سازمان یا اشخاص مجاز از طرف ایشان؛

5. انجام هماهنگی های لازم با واحدهای اجرایی بازرسی مالیاتی جهت اجرای همزمان بازرسی از چند محل فعالیت مؤدی، که مکان های فعالیت و نگهداری دفاتر و اسناد و مدارک وی در محدوده جغرافیایی دو یا چند اداره کل امور مالیاتی واقع شده باشند. ماده 4) وظایف واحد اجرایی بازرسی مالیاتی

1. شناسایی، بررسی و پیشنهاد اجرای ماده 181 قانون به رییس امور یا مدیران کل مالیاتی حسب مورد؛

2. هماهنگی اعزام هیأت ها به محل انجام مأموریت حسب احکام صادره؛

3. ارجاع دفاتر و اسناد و مدارک بدست آمده در فرآیند بازرسی به گروه های رسیدگی و استخراج اطلاعات و طبقه بندی اطلاعات

و متعاقباً عودت اسناد و مدارك به مؤدي حداكثر ظرف مدت دو هفته از تاريخ انجام بازرسي يا اخذ رسيد؛

4. ارسال اطلاعات استخراجي و تلخيص شده به اداره امور مالياتي ذيربط جهت رسيدگي و صدور برگ تشخيص يا مطالبه ماليات حسب مورد؛

5. تهيه پيش‌نويس احكام اعزام هيأت؛

6. ارائه گزارش‌هاي سه ماهه از روند اقدامات و نتايج بازرسي‌هاي به‌عمل آمده به واحد بازرسي مالياتي ستاد سازمان و نگهداري سوابق اسناد و مدارك بدست آمده؛

7. انجام هماهنگي‌هاي لازم با واحد بازرسي مالياتي ستاد جهت اجراي همزمان بازرسي از چند محل فعاليت مؤدي، كه مكان‌هاي فعاليت و نگهداري دفاتر و اسناد و مدارك وي در محدوده جغرافيايي دو يا چند اداره كل امور مالياتي واقع شده باشند.

ماده (5) دادستان عمومي و انقلاب يا دادگستري محل پس از دريافت درخواست معرفي نمايندگان دادستان يا دادگستري از طرف رييس كل سازمان يا اشخاص مجاز از طرف وي، حداكثر ظرف مدت يك هفته نسبت به معرفي نمايندگان موضوع ماده 181 قانون، براي مدت يك سال اقدام خواهد نمود.

ماده (6) هيأت حداقل مركب از سه نفر مطلع و بصير در امر حسابرسي مالي، مالياتي و فناوري اطلاعات مي‌باشد كه از بين اشخاص داراي احكام عضويت در هيأت‌هاي بازرسي انتخاب مي‌شوند. يكي از اعضاي اين هيأت، نماينده دادستان عمومي و انقلاب يا دادگستري خواهد بود. در احكام اعزام هيأت‌ها يك نفر از اعضا حسب مورد به عنوان سرپرست هيأت تعيين خواهد شد تا برابر مقررات بر اجراي صحيح حكم بازرسي توسط اعضاي هيأت، مديريت، هماهنگي و نظارت نمايد.

تبصره (1) نمايندگان دادستان عمومي و انقلاب يا دادگستري از بين كاركنان سازمان امور مالياتي كشور با معرفي رييس كل سازمان يا اشخاص مجاز از طرف ايشان يا از بين كاركنان مراجع قضايي به موجب احكام صادره توسط دادستان يا دادگستري جهت عضويت در هيأت‌ها، منصوب مي‌گردند. نمايندگان مذكور مكلفند عملكرد هيأت را در دوره‌هاي شش ماهه به مراجع مذكور حسب مورد گزارش نمايند.

تبصره (2) اعضا هيأت به استثناي نماينده دادستان عمومي و انقلاب يا دادگستري، با حكم رييس كل سازمان يا اشخاص مجاز از طرف وي تعيين مي‌شوند.

ماده (7) احكام اعزام هيأت‌ها از طرف رييس كل سازمان يا اشخاص مجاز از طرف وي صادر مي‌شود. در احكام صادره موارد زير تصريح مي‌شود:

1. شماره و تاريخ حكم بازرسي؛

2. موضوع حكم بازرسي؛

3. مشخصات اعضا هيأت و سمت آن‌ها؛

4. نام مؤدي و حسب مورد شهرت كسبي وي؛

5. تاريخ مراجعه هيأت؛

6. نشاني محل مراجعه هيأت.

تبصره - در اجراي مفاد اين ماده، چنانچه محل مورد بازرسي منزل مسكوني باشد، نسبت به اخذ مجوز ورود و بازرسي از مرجع قضايي ذيربط اقدام خواهد شد.

ماده (8) وظائف هيأت:

1. بازرسي كلييه دفاتر، اسناد و مدارك، اطلاعات و سوابق مالي نزد مؤدي (مربوط به مؤدي و ساير اشخاص) به منظور نظارت بر اجراي صحيح قوانين و مقررات مالياتي در اجراي احكام بازرسي صادره؛

2. در صورت لزوم انتقال دفاتر، اسناد و مدارك، اطلاعات و سوابق مالي نزد مؤدي (مربوط به مؤدي و ساير اشخاص)، به محل واحد اجرايي بازرسي مالياتي با ارائه رسيد به مؤدي؛

3. تنظيم صورت مجلس اجراي بازرسي مالياتي و گزارش نتيجه بازرسي؛

ماده (9) هيأت‌ها موظفند در مراجعات خود كلييه دفاتر و اسناد و مدارك سال جاري و در صورت لزوم دفاتر و اسناد و مدارك

سنوات قبل را بررسی و چنانچه مصادیق عدم رعایت اجرای قانون و قانون مالیات بر ارزش افزوده و مقررات موضوعه از جمله آیین‌نامه اجرایی ماده 95 و تکالیف موضوع مواد 169 و 169 مکرر قانون و آیین‌نامه اجرایی نحوه استفاده از صندوق مکانیزه فروش برخورد کنند، مراتب را در صورت مجلس تنظیمی درج نمایند. هیأت‌ها می‌توانند در صورت نیاز از تمام یا برخی از دفاتر و اسناد و مدارک، تصویر یا رونوشت تهیه یا در صورت لزوم با ارائه رسید آن‌ها را به محل واحد اجرایی بازرسی مالیاتی انتقال دهند.

تبصره (1) هیأت‌ها موظفند در تاریخ مراجعه، ذیل آخرین ثبت دفتر روزنامه و حداقل یک حساب از دفتر کل را امضاء نمایند. تبصره (2) با توجه به موقعیت محل مراجعه هیأت و شرایط خاص آن و به درخواست نماینده دادستان عمومی یا دادگستری، و یا ابلاغ دستور دادستان محل از مأموران نیروی انتظامی به عنوان همراه، استفاده خواهد شد. در این صورت مأمورین نیروی انتظامی موظف به همکاری با هیأت خواهند بود.

تبصره (3) با توجه به شرایط ویژه محل مأموریت، هیأت حسب مورد می‌تواند تنها مؤدی، نماینده یا نمایندگان وی را در محل پذیرفته و سایر مستخدمین مؤدی را از دسترسی به اسناد و مدارک و رایانه‌ها منع نماید. این امر حتی‌المقدور نباید به فعالیت عادی مؤدی در محل مراجعه خللی وارد نماید.

تبصره (4) چنانچه هیأت در روند رسیدگی و دسترسی به دفاتر و اسناد و مدارک یا صورتجلسه تحویل آن‌ها و موارد دیگر، با مشکلات یا اختلال در کار مواجه گردید، با مجوز مرجع قضایی ذیربط، جهت پلمب محل نگهداری دفاتر، اسناد و مدارک و تجهیزات اعم از دستی و ماشینی (مکانیزه) یا انتقال آن‌ها حسب مورد اقدام خواهند نمود.

تبصره (5) چنانچه هنگام اجرای بازرسی مالیاتی، دفاتر یا اسناد و مدارکی از سایر مؤدیان مالیاتی در محل مأموریت بدست آید هیأت موظف است آن‌ها را نیز مطابق مقررات این ماده مورد بازرسی و اقدام قرار دهد.

تبصره (6) هرگونه شکایت از اقدامات اجرایی هیأت مبنی بر رفتار غیر حرفه‌ای و اعمال مغایر با قوانین و مقررات موضوع این آیین‌نامه برابر مقررات موضوع مواد 264 و 265 قانون از طریق دادستانی انتظامی مالیاتی قابل پیگیری و اقدام خواهد بود. ماده (10) صورت مجلس تنظیمی توسط هیأت‌ها در اجرای بازرسی مالیاتی باید شامل موارد زیر باشد:

1. نام و مشخصات مؤدی؛

2. نشانی محل مراجعه هیأت؛

3. شماره و تاریخ حکم مأموریت و مرجع صدور آن؛

4. ساعت و تاریخ مراجعه هیأت؛

5. مشخصات دفاتر ارائه شده اعم از تحریر شده یا تانویس؛

6. اسناد و مدارک ارائه شده یا بدست آمده؛

7. شماره و تاریخ آخرین سند ثبت شده با قید شماره صفحه و نوع دفاتر مربوط؛

8. قید موارد عدم رعایت قانون و مقررات از اجرای مقررات و تکالیف موضوع قانون و قانون مالیات بر ارزش افزوده حسب مورد؛

9. نام و مشخصات و امضاء اعضای هیأت؛

10. نام و مشخصات و امضاء مؤدی یا نماینده وی یا مدیر عامل یا صاحبان امضاء مجاز یا مدیر امور مالی یا حسابدار؛

11. ذکر مصادیق عدم همکاری مؤدی و نیز استنکاف مؤدی یا اشخاص موضوع بند 10 از امضاء صورت مجلس.

ماده (11) در موارد انتقال دفاتر و اسناد و مدارک توسط هیأت به واحد اجرایی بازرسی مالیاتی، باید رسید مشخصات دفاتر و اسناد و مدارک پیش گفت که به امضاء مؤدی یا نماینده قانونی وی یا مدیر عامل یا اعضای هیأت مدیره یا صاحبان امضای مجاز یا مدیر امور مالی یا حسابدار مؤدی و اعضای هیأت رسیده است، تنظیم و به مؤدی تحویل شود. در صورت عدم حضور یا خودداری آنان از امضاء، موضوع باید در رسید ارائه شده قید شود.

تبصره) چنانچه دسترسی به داده‌های الکترونیکی یا نرم‌افزارهای مالی، منوط به انتقال رایانه‌ها یا تجهیزات جانبی مربوطه باشد، با درج اقلام یاد شده در رسید تنظیمی، نسبت به انتقال آنها نیز اقدام خواهد شد.

ماده 12) واحد اجرایی بازرسی مالیاتی پس از دریافت دفاتر و اسناد و مدارک، مکلف است نسبت به بررسی دفاتر و اسناد و مدارک اقدام و نتیجه را با تنظیم گزارش به همراه مستندات به اداره امور مالیاتی ذیربط ارسال نماید. همچنین مکلف است کلیه دفاتر و اسناد و مدارک مأخوذه را حداکثر ظرف مدت دو هفته پس از تاریخ رسید دریافت اسناد و مدارک، به مؤدی مسترد نماید.

ماده 13) صورت مجلس موضوع ماده 10 این آیین‌نامه باید در چهار نسخه تنظیم و به ترتیب زیر اقدام شود:

1. يك نسخه به مؤدی تسلیم شود؛

2. يك نسخه به مرجع قضایی ذیربط ارسال خواهد شد؛

3. يك نسخه به اداره امور مالیاتی ذیربط ارسال خواهد شد؛

4. يك نسخه در اختیار واحد اجرایی بازرسی مالیاتی به عنوان سوابق نگهداری خواهد شد.

ماده 14) چنانچه امکان دسترسی به تجهیزات مکانیزه نگهداری حساب یا محل نگهداری اسناد و مدارک مؤدی نزد وی به علی خارج از اختیار مؤدی فراهم نباشد، هیأت می‌تواند تجهیزات مکانیزه مذکور را به محل واحد اجرایی بازرسی مالیاتی منتقل نماید یا با موافقت مؤدی، محل نگهداری تجهیزات و اسناد و مدارک یاد شده را پلمب نماید. مؤدی مکلف است حداکثر ظرف مدت 3 روز کاری نسبت به برقراری امکان دسترسی اقدام نماید.

این آیین‌نامه با استناد به تبصره 4 ماده 181 قانون مشتمل بر 14 ماده و 12 تبصره در تاریخ 6/10/1395 مشترکاً به تصویب وزرای امور اقتصادی و دارایی و دادگستری رسیده است و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا می‌باشد.

مصطفی پورمحمدی - وزیر دادگستری علی طیب‌نیا - وزیر امور اقتصادی و دارایی